

A szolidaritás, az őszinte, igaz segíteni akarás számtalan példájával találkozhattunk azokban az években, amikor a kilátástalanság, a megaláztatottság szegődött mellénk, amikor a világtól elzárva éltük a reményvesztettek szomorú életét.

A kilencvenes évekre gondolok, s azok a nekünk nyújtott gesztusok jutnak eszembe, amelyek abban a meggyőződésben erősítettek meg bennünket, hogy nem vagyunk egyedül, hogy vannak, akikre mindig számíthatunk.

A színházról van szó, hiszen azokban az években annak működése is kérdéssé vált, sőt a megszűnés veszélye fenyegette, mivelhogy a már ismert okok miatt a férfiszínészek java része kénytelen volt elhagyni a színházat, az országot. A távozók nem maradtak támasz nélkül, az anyaországi színházak befogadták őket, a segítségükre siettek. Ez az anyaországi segítség az itthon maradottakat is megkeverte. Ennek köszönhetően sikerült az Újvidéki Színháznak talpon maradnia, megmaradnia.

Az alábbiakban elmesélem a szolidaritás egyik szép példáját. A kaposvári Csiky Gergely Színházról van szó, és mindenekelőtt annak igazgató-rendezőjéről, Babarczy Lászlóról.

Babarczy László a magyar színjátszás egyik kiemelkedő, nagy tiszteletnek örvendő művészegyénsége. Vezetésével a kaposvári színház nemcsak Magyarországon, hanem annak határain túl is ismertté vált. A társulat előadásait mindenhol megkülönböztetett figyelemmel fogadta a közönség és a színházi szakma egyaránt. Hihetetlen energiával végezte és végzi még mindig a dolgát. A kilencvenes években igazgatói teendői mellett rendezett is, és rektorként működött a Színművészeti Főiskolán. Természetes, hogy nagyfokú elfoglaltsága minden idejét lefoglalta. Mégis, amikor tudomására jutott, hogy milyen gondokkal küzdünk Újvidéken, a segítségünkre sietett.

Már a jelenléte is lelket öntött a társulatba. Molnár Ferenc *Liliom* című színművét rendezte. A munka folyamán voltak ugyan kisebb-nagyobb problémák, a Molnár-darab bemutatóját azonban nem befolyásolhatták. A *Liliom* 1990. február 6-án közönség elé került.

1991 őszén újra Újvidéken volt Babarczy László. Molière *A nők iskolája* című vígjátékát állította színpadra. A bemutatót nem sikerült a kitűzött időben megtartani. Egyáltalában kérdéssé vált a produkció további sorsa. A férfiszínészek – köztük a darab főszereplője is – „kénytelenek” voltak ugyanis elhagyni az országot. Babarczy László a kilátástalannak tűnő helyzetben csak annyit mondott: „A próbákat most megszakítjuk, de a bemutatót, ha némi késéssel is, de

megtartjuk.” S megtartottuk! 1992. március 1-jén volt a bemutató. A főszerepet (Arnolf) a Jászai-díjas budapesti színművész, Rajhona Ádám alakította nagy sikerrel.

1994-ben a helyzet valóban kilátástalanná vált. Természetesen mindannyian tudtuk, hogy a színház továbbélését az újabb bemutatók, produkcók feltételezik. De hogyan, amikor egy-egy új darab színreviteléhez bizony pénzre is szükség van, illetve szükség volna. No de az anyagi források már régen kiapadtak.

Nem reméltük, hogy egy ilyen áldatlan helyzetben Babarczy László velünk marad. Tévedtünk. Nagyon nagyot tévedtünk. A magyar színjátszás kiemelkedő egyénisége, a kaposvári Csiky Gergely Színház igazgatója, a budapesti Színművészeti Főiskola rektora maradt! Sőt mi több: Sütő András *Egy lócsiszár virágvasárnapja* című művének megrendezése mellett döntött. Nem értettük, és bizony sokan nem értették, hogy ez a tönk szélén álló kis színház hogyan tud egy ilyen nagy horderejű színpadi alkotást megvalósítani, ráadásul ilyen helyzetben. Kétségeinket azonban gyorsan eloszlatták a Sütő-dráma körüli történések.

Hogy mi történt? Egyszerűen az, hogy a kaposvári Csiky Gergely Színház az újvidékieknek a segítségére sietett az *Egy lócsiszár virágvasárnapja* című produkció színrevitelében. Amíg ugyanis Újvidéken folytak a próbák, addig a kaposvári színház asztalosműhelyeiben készültek a Sütő-dráma díszletei, varrodáiban pedig a korbácskosztüömök.

A díszletek és ruhák szállítását is a Csiky Gergely Színház vállalta. Úgy tervezték, hogy a bemutató előtti napokban indítják majd útnak Kaposvárról a tehergépkocsit. Az egyeztetési teendőket Vajna Pál, a színház ügyvezető igazgatója végezte. Egyébként ő hangolta össze Babarczy László munkáját, ő egyeztette munkabeosztását, hiszen a neves rendezőnek ott kellett lennie mind az újvidéki próbákon, mind Budapesten a Színművészeti Főiskolán, és bizony Kaposváratt is várták az ottani színház, színházának gondjai, problémái.

Az *Egy lócsiszár virágvasárnapja* című Sütő-dráma bemutatóját másorra tűzte a színház. A május 5-ére tervezett bemutató (1994-et írtunk akkor) reklámanyagát a színház szervezési irodája eljuttatta a sajtónak, az elektronikus médiának. Tehát úgy látszott, hogy minden a legnagyobb rendben van.

A kaposvári színház tehergépkocsija a díszletekkel és a ruhákkal egy nappal az első főpróba előtt indult el Kaposvárról. Úgy tervezték, hogy éjfélkor indítják a szállítmányt, hogy a reggeli órákban már átessen a vámvizsgálaton, és déltájban megérkezessen Újvidékre.

Ésszerű volt az elgondolás, de hát minden másként történt. A megbeszélte időben ugyanis nem érkezett meg a kaposvári „küldemény”. Egyik óra a másik után múlt el anélkül, hogy bármit is megtudtunk volna a szállítmányról. Aztán megérkezett az első telefonhívás, hogy baj van. A kelebiai határátkelőn megszigorították a tehergépkocsi-vizsgálatot. Öt-hat kilométeres sorok keletkeztek, és akár negyven-nyolc órás várakozással is számolni kell.

Fejbe kólintott bennünket a hír. Most mit csináljunk? El kell halasztani a bemutatót. Igen ám, de az nagy kockázattal jár, mindenekelőtt az egyeztetések miatt (a rendezőre és a színészekre gondolok).

Intézkedni kellett. Kristóf Lázárnak, a nagykövetség kultúrattaséjának a segítségét kértük. A várakozás nehéz percei, órai következtek. Amikor már úgy éreztük, hogy minden hiába, végre megcsörrent a telefon. Ám nem Kristóf Lázár jelentkezett, hanem a határról hívtak bennünket, hogy a kaposváriak tehergépkocsija útban van Újvidék felé, és jó másfél óra múlva valószínűleg megérkezik. Az történt – tudtuk meg –, hogy a határőrség vagy a rendőrség „felsőbb” utasításra soron kívül átengedte a határon a kaposváriakat.

Hogy hogyan sikerült Kristóf Lázárnak elintéznie az ügyet, igazán nem tudnám megmondani. Ami fontos, hogy a díszletek és a ruhák idejében megérkeztek, Babarczy László pedig megtarthatta a főpróbákat, és az *Egy lócsiszár vasárnapját* a kitűzött időpontban bemutathatták.

Egy bemutatóról volt szó csupán azokban a zűrzavaros időkben. Talán említést sem érdemelne maga az esemény. Lehet. Én azonban valahogy másként láttam, éreztem mindazt, ami a Sütő-dráma körül történt. Ahogyan ugyanis az anyaországi színház mellénk állt, ahogyan önzetlenül a segítségünkre sietett, az őszintén meggyőződött róla, hogy nem vagyunk egyedül, hogy tartozunk valahová, hogy így együtt mi is erősebbek vagyunk.